

Скорик Тамара

<https://orcid.org/0000-0002-1442-6024>
ResearcherID GBE-4746-2022
Scopus-Author ID 57219148730

Доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри мистецьких дисциплін
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Шевченка
(Чернігів, Україна) E-mail: tamskorik@ukr.net

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ТА ВОКАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

Метою статті є теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних засад емоційної стійкості студентів та опис структурно-функціональної моделі її розвитку у процесі інструментальної та вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Методологічну основу дослідження становлять положення психології особистості, педагогіки мистецької освіти та теорії професійної підготовки учителів музичного мистецтва. Дослідження ґрунтується на системному, компетентнісному, особистісно орієнтованому та діяльнісному підходах, що забезпечують цілісне вивчення процесу розвитку емоційної стійкості студентів у контексті вокальної та інструментальної підготовки. У роботі використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація наукових джерел з метою визначення сутності понять дослідження; моделювання – для опису структурно-функціональної моделі розвитку емоційної стійкості.

Наукова новизна одержаних результатів: вперше обґрунтовано психолого-педагогічні засади розвитку емоційної стійкості студентів у процесі вокальної та інструментальної підготовки; уточнено сутність поняття емоційної стійкості студента-музиканта як інтегративної особистісно-професійної якості в контексті музично-виконавської діяльності; розроблено та обґрунтовано структурно-функціональну модель розвитку емоційної стійкості студентів у процесі інструментальної та вокальної підготовки; набуло подальшого розвитку положення про диференціацію механізмів емоційної регуляції залежно від музичної спеціалізації (вокал, інструментальне виконання).

Висновки. Встановлено, що емоційна стійкість є важливою професійно значущою якістю майбутнього вчителя музичного мистецтва, яка забезпечує ефективність музично-виконавської та педагогічної діяльності в умовах підвищеного емоційного навантаження. Визначено, що специфіка інструментальної та вокальної підготовки впливає на рівень сценічного хвилювання та актуалізує необхідність цілеспрямованого розвитку навичок емоційної саморегуляції. Описана модель розвитку емоційної стійкості забезпечує системний підхід до організації педагогічного впливу та сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Ключові слова: емоційна стійкість, музично-виконавська діяльність, вокальна підготовка, інструментальна підготовка у класі фортепіано, майбутні вчителі музичного мистецтва.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Сучасний етап розвитку мистецької освіти характеризується підвищеними вимогами до професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, що передбачає не лише формування виконавських умінь, а й розвиток особистісних якостей, зокрема емоційної стійкості. Умови освітнього процесу, інтенсивність навчального навантаження, сценічна діяльність та необхідність постійної самопрезентації зумовлюють значні психоемоційні напруження, які впливають на якість професійного становлення студентів. Найбільше, на сьогодні, впливають стресогенні фактори військового стану в Україні, пов'язані з агресією росії.

Тож особливої актуальності набуває проблема розвитку емоційної стійкості студентів у процесі освітньої діяльності, зокрема, у процесі інструментальної та вокальної підготовки, оскільки саме ці види діяльності пов'язані з публічними виступами, творчим самовираженням та високим рівнем емоційної залученості. Недостатній рівень сформованості емоційної стійкості може призводити до сценічного хвилювання, зниження якості виконання творів, втрати впевненості у власних можливостях та емоційного вигорання.

Крім того, сучасні виклики (стресогенність освітнього середовища, цифровізація навчання, соціальна нестабільність) посилюють потребу у формуванні здатності студентів до емоційної саморегуляції, адаптивності та психологічної витривалості. Це зумовлює необхідність розробки ефективних психолого-педагогічних засад розвитку емоційної стійкості, як важливої складової професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва.

Отже, актуальність теми дослідження визначається зростанням вимог до психологічної готовності майбутніх педагогів-музикантів; специфікою вокальної та інструментальної діяльності, що передбачає високий рівень емоційного напруження; недостатньою розробленістю методичних підходів до розвитку емоційної стійкості у процесі музичної підготовки; необхідністю забезпечення ефективності професійного становлення та збереження психологічного благополуччя студентів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема, вокальної та музично-інструментальної складових є предметом активного наукового дослідження. Сучасні науковці розглядають її як комплексний процес, спрямований на формування виконавської майстерності, педагогічної компетентності та творчого потенціалу майбутнього фахівця.

Питання вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва висвітлено у працях А. А. Зарицької та А. О. Зарицького, які обґрунтовують технологію вокального навчання крізь призму акмеологічного підходу, підкреслюючи значення правильної постановки голосу, розвитку співочого дихання та інтонаційної точності, як основи професійної діяльності вчителя музики [5]. В. Зотова розглядає сучасну вокальну освіту в контексті інтерактивного підходу, зокрема із застосуванням методу EVT (Estill Voice Training), акцентуючи увагу на розвитку усвідомленого керування голосом, технічної свободи та використанні інноваційних методик навчання, що підвищують ефективність професійної підготовки [6]. У працях Р. Дудик та М. Скільського вокально-хорова підготовка розглядається як важливий компонент структури професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва, що забезпечує розвиток виконавських, методичних і комунікативних умінь [4].

Водночас, вагоме місце у системі професійної підготовки посідає музично-інструментальна підготовка. О. Щолокова визначає її як основу формування виконавської компетентності, здатності до художньої інтерпретації музичних творів і здійснення музично-просвітницької діяльності [11]. М. Демидова підкреслює, що інструментальна підготовка передбачає не лише технічну вправність, а й розвиток здатності до художньої інтерпретації та емоційного відтворення музичного змісту [3]. В. Лабунець та Ж. Карташова визначають ключові методичні орієнтири інструментальної підготовки, серед яких – розвиток творчого потенціалу, формування виконавської рефлексії та готовності до публічних виступів [7].

Отже, аналіз наукових джерел свідчить, що вокальна та музично-інструментальна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва є взаємопов'язаними складовими єдиного освітнього процесу. Вони спрямовані на формування професійної компетентності, що включає виконавські, педагогічні, творчі та комунікативні компетентності.

У психолого-педагогічних дослідженнях наголошується на важливості гармонійного поєднання когнітивного, емоційного та діяльнісного компонентів професійної підготовки. Водночас питання цілеспрямованого розвитку емоційної стійкості саме в контексті музично-виконавської діяльності студентів залишається недостатньо розробленим, особливо з урахуванням інтеграції інструментальної та вокальної підготовки.

Мета статті – теоретичне обґрунтування психолого-педагогічних засад емоційної стійкості студентів та опис структурно-функціональної моделі її розвитку у процесі інструментальної та вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Висвітлення процедури теоретико-методологічного та/або експериментального дослідження із зазначенням методів дослідження. Дослідження психолого-педагогічних засад розвитку емоційної стійкості студентів базувалося на використанні основних положень психології особистості, педагогіки мистецької освіти та теорії професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Дослідження ґрунтується на системному, компетентнісному, особистісно орієнтованому та діяльнісному підходах, що забезпечують цілісне вивчення процесу розвитку емоційної стійкості студентів у контексті вокальної та інструментальної підготовки.

У роботі використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація наукових джерел з метою визначення сутності понять дослідження; моделювання – для розробки структурно-функціональної моделі розвитку емоційної стійкості.

Виклад основного матеріалу. Сутність емоційної стійкості ґрунтовно розкрито у роботах науковців (І. Аршава, П. Зіберман, К. Пилипенко, Е. Носенко та ін.): обґрунтовано визначення емоційної стійкості як складного психічного утворення, результату інтегрування визначених психічних процесів і явищ на основі принципу взаємодії емоцій, волі, інтелекту і фізіологічної організації в їхньому ставленні до діяльності; проаналізовано емоційну стійкість як професійно важливу якість психолога; як одну з детермінант ефективного подолання складних життєвих ситуацій тощо [2; 8; 10].

Зокрема, І. Аршава зробив діагностичний аналіз емоційної стійкості людини, визначив онтологічні та феноменологічні характеристики особистості, що впливають на успішність формування емоційної стійкості, підкреслив, що це властивість особистості, яка виявляється в підтримці, або відновленні рівноваги організму як «активної підсистеми» у постійно змінному середовищі [2]; К. Пилипенко вважає, що володіти емоційною стійкістю в процесі професійної діяльності означає в умовах постійних змінюваних умов діяльності швидко знаходити рішення в складних ситуаціях і зберегти при цьому витримку і самоконтроль [8]; у дослідженнях Е. Ільїна, Е. Носенко та ін. емоційна стійкість ґрунтується на аналізі фізіологічного вивчення залежності емоційної стійкості від властивостей нервової системи, а також розумних діях механізму самоконтролю [10].

У вузькому значенні емоційна стійкість розглядається як інтегративна полісистемна якість індивіда, зумовлена змістом та взаємозв'язком її складових частин, що цілісно забезпечує продуктивність діяльності [1, 12].

Можемо зробити висновок, що емоційна стійкість – комплексна характеристика особистості, що забезпечує готовність протистояти стресогенним впливам та здатність витримувати надмірні емоційні навантаження.

Важливу роль у розвитку емоційної стійкості студентів музичних спеціальностей відіграє музична діяльність, оскільки музика допомагає усвідомлювати, переживати та контролювати власні емоції, сприяє більш глибокому розумінню різних емоційних станів та їх впливу на поведінку та особистісну взаємодію. У процесі музично-виконавської діяльності студенти вчать не тільки розпізнавати емоції, втілені у музичній тканині твору, а й адекватно їх виражати у інтерпретації. Цей процес є співтворчим, оскільки охоплює акти співпереживання та вираження емоційного настрою твору, розширює емоційний досвід виконавця і формує його естетичні смаки та естетичний досвід.

У зарубіжних дослідженнях музичної психології підкреслюється, що ключовим чинником емоційної стійкості є здатність до емоційної регуляції. Зокрема, Julia Kaleńska-Rodzaj доводить, що саме навички регуляції емоцій визначають рівень психологічної стабільності музиканта та його успішність у ситуаціях публічного виконання, оскільки сприяють зниженню деструктивного впливу сценічного хвилювання і підтримують виконавську якість [13]. Також науковці приділяють увагу феномену музично-виконавської тривожності (music performance anxiety, МРА), як одного із ключових факторів, що впливає на емоційну нестійкість музиканта [15]. Дослідження підтвердили, що МРА включає емоційні, когнітивні та фізіологічні реакції, що можуть істотно знижувати якість виконання та потребують розвитку механізмів саморегуляції.

У дослідженнях психології емоцій у музичному виконанні [14] підкреслюється, що емоційні стани музиканта є складними та багатовимірними, до яких входять як негативні (тривога, страх, напруження), так і позитивні переживання (натхнення, піднесення, артистичний підйом). Це вказує на необхідність формування здатності до емоційної рівноваги в умовах змінної сценічної ситуації.

Окремі дослідження [12] демонструють, що емоційна стійкість тісно пов'язана з когнітивною оцінкою ситуації виступу, самооцінкою музиканта та його самоефективністю. Високий рівень цих якостей знижує інтенсивність негативних емоцій та підвищує стабільність виконавської діяльності.

Отже, емоційна стійкість студента-музиканта у науковому розумінні проявляється у здатності регулювати сценічне хвилювання та тривожність, збереження якості виконання в умовах стресу, ефективної емоційної саморегуляції; здатності до психологічної мобілізації під час виступу; адаптації до публічної музично-виконавської діяльності. Таким чином, емоційна стійкість майбутнього вчителя музичного мистецтва є складним інтегративним особистісно-професійним утворенням, що характеризується як здатність зберігати психологічну рівновагу, ефективність діяльності та якість виконавства в умовах емоційного напруження, притаманного музично-виконавській та педагогічній діяльності.

Можемо зазначити, що емоційна стійкість є ключовою професійно значущою якістю майбутнього вчителя музичного мистецтва, що визначає не лише успішність виконавської діяльності, але й ефективність його подальшої педагогічної діяльності.

Специфіка цього поняття зумовлюється особливостями музичного виконавства, яке поєднує високий рівень емоційної залученості, творчої самореалізації та публічної презентації результатів діяльності. На відміну від інших видів професійної підготовки, музично-виконавська діяльність передбачає постійну взаємодію когнітивних, емоційних і психофізіологічних процесів, що актуалізує потребу в розвиненій здатності до емоційної саморегуляції.

У цьому контексті емоційна стійкість студента-музиканта проявляється у здатності контролювати сценічне хвилювання та долати виконавську тривожність, збереженні якості виконання в умовах стресу (концерт, іспит, конкурс), адекватному емоційному реагуванні на успіхи й невдачі, умінні мобілізувати внутрішні ресурси для досягнення художньо-виразного результату, підтриманні стабільного інтересу до навчально-виконавської діяльності.

Важливою ознакою емоційної стійкості студента-музиканта є її динамічний характер, оскільки вона формується та розвивається у процесі систематичної інструментальної та вокальної підготовки, сценічної практики та цілеспрямованого педагогічного впливу.

Розглянемо структурно-функціональну модель розвитку емоційної стійкості студентів-музикантів ґрунтується на системному, особистісно орієнтованому та діяльнісному підходах і відображає цілісну організацію педагогічного впливу у процесі інструментальної та вокальної підготовки.

Модель складається з взаємопов'язаних блоків:

1. Цільовий блок передбачає досягнення мети: формування та розвиток емоційної стійкості майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі вокальної та інструментальної підготовки як професійно значущої якості.

2. Теоретико-методологічний блок. Базується на методологічних підходах: системний, особистісно орієнтований, діяльнісний, компетентнісний; та принципах навчання: індивідуалізації, емоційно-ціннісної спрямованості, інтеграції інструментальної та вокальної підготовки, рефлексивності, поетапності розвитку

3. Змістовий блок. Передбачає досягнення компонентів емоційної стійкості: *емоційно-регулятивного* (самоконтроль, подолання сценічного хвилювання), *когнітивного* (усвідомлення емоцій, оцінка виконавської ситуації), *мотиваційно-ціннісного* (професійна мотивація, впевненість), *діялісно-поведінкового* (стійкість у сценічних умовах, якість виконання)

4. Технологічний блок. Передбачає застосування відповідних методів та форм педагогічного впливу: тренінги емоційної саморегуляції, сценічна практика (концерти, фестивалі, академічні концерти, конкурси), методи візуалізації та дихальної регуляції, інтегровані заняття (вокал та інструмент), проблемно-творчі завдання, рефлексивні щоденники студента

5. Процесуальний блок. Включає етапи формування емоційної стійкості:

- 1) *діагностичний* (визначення рівня емоційної стійкості);
- 2) *формувальний* (впровадження педагогічних умов);
- 3) *підсумковий* (сценічна практика, стабілізація навичок).

6. Результативний блок. Визначає очікуваний результат: достатній рівень емоційної стійкості, зниження сценічної тривожності, стабільність виконавської діяльності, розвиток професійної впевненості та готовність до педагогічної діяльності.

Описана модель може стати основоположною стратегією у розвитку емоційної стійкості у процесі інструментальної та вокальної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва із врахуванням специфіки методичних прийомів та засобів кожного з означених напрямів (табл. 1).

Розвиток емоційної стійкості у процесі вокальної та інструментальної підготовки базується на поєднанні емоційного переживання, самовираження та рефлексії. Інтерпретація музичного твору є засобом трансформації емоцій, дозволяючи виконавцю усвідомлювати та переосмислювати власні переживання, в той же час виконавець створює безпечний простір для проживання емоцій, що сприяє розвитку саморегуляції, емпатії та стресостійкості.

**Порівняльна характеристика розвитку емоційної стійкості студентів
у процесі вокальної та інструментальної підготовки**

Критерій	Вокальна підготовка	Інструментальна підготовка (фортепіано)
Провідний механізм емоційної регуляції	Психофізіологічний (дихання, тілесні реакції)	Когнітивний (мислення, контроль помилок)
Основні джерела стресу	Страх втрати контролю над голосом	Страх помилки, втрата м'язового контролю
Типові прояви нестійкості	Затиски, збій дихання, тремтіння голосу	М'язові затиски, втрата тексту, тремтіння рук,
Ключові методи розвитку	Дихальні техніки, тілесна регуляція	Аутотренінг, когнітивно-поведінкові техніки
Очікуваний результат	Стабільне звучання голосу, виразність виконання	Стабільність виразної та технічно досконалої гри

Ефективними прикладами практичних методів розвитку емоційної стійкості у процесі вокальної та інструментальної підготовки можуть бути наступні: емоційне моделювання (програвання різних емоцій у мистецтві); рефлексивні бесіди (обговорення переживань); метод імпровізації (вільне самовираження); релаксаційні техніки (візуалізація, дихання); метод підтримки (позитивний зворотній зв'язок).

Висновки і перспективи подальших досліджень. Таким чином, можемо визначити, що емоційна стійкість є важливою професійно значущою якістю майбутнього вчителя музичного мистецтва, яка забезпечує ефективність музично-виконавської та педагогічної діяльності в умовах підвищеного емоційного навантаження. Емоційна стійкість має інтегративну структуру та включає взаємопов'язані компоненти: емоційно-регулятивний, когнітивний, мотиваційно-ціннісний і поведінковий. Специфіка інструментальної та вокальної підготовки зумовлює високий рівень сценічного хвилювання, що актуалізує необхідність цілеспрямованого розвитку навичок емоційної саморегуляції. Розроблена модель розвитку емоційної стійкості забезпечує системний підхід до організації педагогічного впливу та сприяє підвищенню ефективності професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. Ефективність розвитку емоційної стійкості підвищується за умови поєднання різних методів: емоційного моделювання, рефлексії, імпровізації та тренінгів саморегуляції.

Перспективи подальших досліджень полягають у експериментальній перевірці ефективності запропонованої моделі та розробці методичних рекомендацій для її впровадження в освітній процес закладів вищої мистецької освіти.

References

- Амінева Я. Р. Емоційна стійкість особистості як одна з детермінант ефективного подолання складних життєвих ситуацій. *Вісник ДНУ. Серія: Педагогіка і психологія*, 2012. Вип. 18, т. 20, № 9/1. С. 10–15.
Aminieva, Ya. R. (2012). Emotsiina stiikesti osobystosti yak odna z determinant efektyvnoho podolannia skladnykh zhyttievyykh sytuatsii [Emotional stability of personality as one of the determinants of effective coping with difficult life situations]. *Visnyk DNU. Seria: Pedagogika i psykholohiia*. Vyp. 18, vol. 20, №. 9/1. Pp. 10–15 [in Ukrainian].
- Аршава І. Ф. Емоційна стійкість людини та її діагностика: монографія. Дніпро: Вид-во ДНУ, 2006. 336 с.
Arshava, I. F. (2006). *Emotsiina stiikesti liudyny ta yii diahnostyka* [Emotional stability of a person and its diagnostics]. Dnipro: Vyd-vo DNU. [in Ukrainian].
- Демидова М. Г. Формування виконавських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва у процесі інструментальної підготовки. *Мистецтвознавчі студії*. 2019. Вип. 11. С. 85–90.
Demydova, M. H. (2019). Formuvannia vykonavskykh umin maibutnykh vchyteliv muzychnoho mystetstva u protsesi instrumentalnoi pidhotovky [Formation of performance skills of future music teachers in the process of instrumental training]. *Mystetstvoznachchi studii*, 11, 85–90. [in Ukrainian].
- Дудик Р. В., Скільський М. С. Вокально-хорова підготовка у структурі професійної компетентності майбутнього вчителя музичного мистецтва. *Перспективи та інновації науки*. 2026. № 3(61). С. 507–521. DOI: 10.52058/2786-4952-2026-3(61)-507-521
Dudyk, R. V., & Skilskyi, M. S. (2026). Vokalno-khorova pidhotovka u strukturi profesiinoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzychnoho mystetstva [Vocal and choral training in the structure of professional competence of future music teachers]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 3(61), 507–521. [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3\(61\)-507-521](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3(61)-507-521)[in Ukrainian].

5. Зарицька А. А., Зарицький А. О. Технологія вокальної підготовки бакалаврів музичного мистецтва крізь призму акмеологічного підходу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя, 2020. Вип. 69, т. 1. С. 74–78. DOI: 10.32840/1992-5786.2020.69-1.14
Zarytska, A. A., & Zarytskyi, A. O. (2020). Tekhnolohiia vokalnoi pidhotovky bakalavriv muzychnoho mystetstva kriz pryзму акмеологічного підходу [Technology of vocal training of bachelor students in music through the prism of the acmeological approach]. *Pedahohika formivannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 69(1), 74–78. <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.69-1.14> [in Ukrainian].
6. Зотова В. Інтерактивний аспект сучасної вокальної освіти вчителів на прикладі методу EVT. *Наукові записки*. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький, 2018. Вип. 164. С. 123–127. DOI: 10.31865/2414-9292.11.2019.197234
Zotova, V. (2018). Interaktyvnyi aspekt suchasnoi vokalnoi osvity vchyteliv na prykladi metodu EVT [Interactive aspect of modern vocal education of teachers based on the EVT method]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*, 164, 123–127. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.11.2019.197234> [in Ukrainian].
7. Лабунець В. М., Карташова Ж. Ю. Методичні засади інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічна освіта: теорія і практика*. 2020. Вип. 28. С. 156–161.
Labunets, V. M., & Kartashova, Zh. Yu. (2020). Metodychni zasady instrumentalno-vykonavskoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv muzychnoho mystetstva [Methodological principles of instrumental performance training of future music teachers]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 28, 156–161. [in Ukrainian].
8. Пилипенко К. В. Емоційна стійкість як професійно важлива якість майбутнього психолога-практика. *Практична психологія в системі вищої освіти: теорія, результати досліджень, технології: колективна монографія* / ред. проф. Н. І. Пов'якель. К.: НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. С. 137–147.
Pylypenko, K. V. (2009). Emotsiina stiikist yak profesiino vazhlyva yakist maibutnoho psykhologa-praktyka [Emotional stability as a professionally important quality of the future practicing psychologist]. *Praktychna psykholohiia v systemi vyshchoi osvity: teoriia, rezultaty doslidzhen, tekhnolohii: kolektyvna monohrafiia* / red. prof. N. I. Pov'iakel. Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova. Pp. 137–147 [in Ukrainian].
9. Сергієнко С. О. Сучасні підходи до інструментально-виконавської підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва. *Педагогічний дискурс*. 2019. Вип. 26. С. 142–147.
Serhiienko, S. O. (2019). Suchasni pidkhody do instrumentalno-vykonavskoi pidhotovky maibutnikh vchyteliv muzychnoho mystetstva [Modern approaches to instrumental performance training of future music teachers]. *Pedahohichniyi dyskurs*, 26, 142–147. [in Ukrainian].
10. Носенко Е. Л., Коврыга Н. В. Емоційний інтелект: концептуалізація феномену, основні функції: монографія. Київ: Вища школа, 2003. 126 с.
Nosenko, E. L., & Kovryha, N. V. (2003). Emotsiinyi intelekt: kontseptualizatsiia fenomenu, osnovni funktsii [Emotional intelligence: conceptualization of the phenomenon, main functions]. Kyiv : Vyshcha shkola, 126 s. [in Ukrainian].
11. Щолокова О. П. Інструментально-виконавська підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. 2019. № 14. С. 45–49.
Shcholokova, O. P. (2019). Instrumentalno-vykonavska pidhotovka maibutnikh vchyteliv muzychnoho mystetstva [Instrumental performance training of future music teachers]. *Mystetska osvita: zmist, tekhnolohii, menedzhment*, 14, 45–49. [in Ukrainian].
12. Burin A. B., Osório F. L. (2016). Interventions for music performance anxiety: Results from a systematic literature review. *Archives of Clinical Psychiatry*. DOI: <https://doi.org/10.1590/0101-60830000000097>. [in English].
13. Kaleńska-Rodzaj J. (2023). Emotionality and performance: An emotion-regulation approach to music performance anxiety. *Musicae Scientiae*. Vol. 27(4). DOI: <https://doi.org/10.1177/10298649231173565>. [in English].
14. Kaleńska-Rodzaj J. (2021). Music performance anxiety and pre-performance emotions in the light of psychology of emotion and emotion regulation. *Psychology of Music*. Vol. 49(6). P. 1758–1774. DOI: <https://doi.org/10.1177/0305735620961154-3>. [in English].
15. Matei R., Ginsborg J. (2017) Music performance anxiety in classical musicians – what we know about what works. *British Journal of Psychiatry International*. DOI: <https://doi.org/10.1192/s205647400001744>. [in English].

Skoryk Tamara

<https://orcid.org/0000-0002-1442-6024>

ResearcherID GBE-4746-2022

Scopus-Author ID 57219148730

*Doctor of Pedagogical Sciences (Ed. D.), Professor,
Acting Head of the Department of Artistic Disciplines
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Colehium»,
(Chernihiv, Ukraine) E-mail: tamskorik@ukr.net*

**PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL PRINCIPLES
OF DEVELOPING STUDENTS' EMOTIONAL STABILITY
IN INSTRUMENTAL AND VOCAL TRAINING**

Purpose of the article. *The purpose of the article is to provide a theoretical substantiation of the psychological and pedagogical foundations of students' emotional stability and to describe a structural-functional model of its development in the process of instrumental and vocal training of future music teachers.*

Research methodology. *The methodological basis of the study includes the provisions of personality psychology, pedagogy of art education, and the theory of professional training of music teachers. The research is based on systemic, competency-based, personality-oriented, and activity-based approaches, which ensure a comprehensive study of the process of developing students' emotional stability in the context of vocal and instrumental training.*

The study employs a set of interrelated research methods: analysis, generalization, and systematization of scientific sources in order to define the essence of the research concepts; modeling – to describe the structural-functional model of emotional stability development.

The scientific novelty *of the obtained results lies in the following: for the first time, the psychological and pedagogical foundations of developing students' emotional stability in the process of vocal and instrumental training have been substantiated; the essence of the concept of emotional stability of a student-musician as an integrative personal and professional quality in the context of musical performance activity has been clarified; a structural-functional model of developing students' emotional stability in the process of instrumental and vocal training has been developed and substantiated; further development has been given to the provisions concerning the differentiation of emotional regulation mechanisms depending on musical specialization (vocal performance, instrumental performance).*

Conclusions. *It has been established that emotional stability is an important professionally significant quality of a future music teacher, ensuring the effectiveness of musical performance and pedagogical activity under conditions of increased emotional stress. It has been determined that the specificity of instrumental and vocal training affects the level of stage anxiety and actualizes the need for purposeful development of emotional self-regulation skills. The described model of emotional stability development provides a systematic approach to organizing pedagogical influence and contributes to increasing the effectiveness of professional training of future music teachers.*

Keywords: *emotional stability, musical performance activity, vocal training, instrumental training in piano class, future music teachers.*

Стаття надійшла до редакції 01.04.2026

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Катерина Юр'єва